

Úmluva o lidských právech a biomedicíně v kontextu mezinárodní ochrany lid.práv

Prof. JUDr. Pavel Šturma, DrSc.
PF UK Praha, ÚSP AVČR

Obsah

- Ochrana lidské důstojnosti a integrity
- Příspěvek RE: Úmluva o biomedicíně
- Protokoly k Úmluvě
- Právní povaha Úmluvy
- Závěr

Ochrana lidské důstojnosti a integrity

- Obecný princip nebo právo?
- Výslovná ochrana
  - Všeobecná deklarace LP (1948), čl. 1
  - Americká úmluva o LP (1969), čl. 5 a 11
  - Charta základních práv EU (2000), čl. 1 a 3
- Implicitní ochrana
  - Evropská úmluva o lidských právech (1950), čl. 3, 8 + judikatura ESLP
- Potřeba speciální úmluvy
  - Historické zkušenosti + rozvoj vědy v oblasti biologie a medicíny, včetně genetiky

Úmluva o biomedicíně

- Úmluva o lidských právech a biomedicíně (1997)
  - 1. mez. instrument pro ochranu LP v oblasti medicíny
  - Přesnější standardy než v EÚLP
  - Preambule a čl. 1 – cíl: zajistit důstojnost, identitu a integritu lidských bytostí (v oblasti biologie a medicíny)
  - Zájmy jednotlivce mají přednost před pouhým zájmem vědy nebo společnosti (čl. 2)
  - Státy musí usilovat o zajištění rovného přístupu ke zdravotním službám s ohledem na zdravotní potřeby a dostupné zdroje (čl. 3)
  - Každý zdravotní zásah musí být prováděn v souladu s profesionálními závazky a pravidly (čl. 4)
  - Ochrana autonomie pacientů na základě „informovaného souhlasu“ (čl. 5)

Protokoly k Úmluvě

- Úmluva o LP a biomedicíně = rámcová úmluva, konkretizovaná protokoly
  - Dodatkový protokol zákazu klonování na lidech (1998)
  - Dodatkový protokol o transplantacích orgánů a tkání lidského původu (2002)
  - Dodatkový protokol týkající se biomedicínského výzkumu (2005)
  - Dodatkový protokol o genetickém výzkumu pro zdravotní účely (2008)

Právní povaha Úmluvy

- Rámcová úmluva, ne vždy dostatečně přesná ustanovení
- 29 smluvních stran, ale různý (nižší) počet pro dodatkové protokoly
- Každá smluvní strana přijme ve svém vnitrostátním právu nezbytná opatření... (čl. 1(2))
- Obecné principy vedle některých ustanovení „self-executing“
- Umožnění vědeckého výzkumu
- Širší ochrana podle vnitrostátního práva
- Kompenzace a sankce podle vnitrostátního práva
- Dovolená omezení práv (podle vzoru čl. 8 odst. 2 EÚLP)
- Není podřízena kontrolnímu mechanismu ESLP (individuální ani mezistátní stížnosti)
- ESLP může ale podávat na žádost smluvní strany právní posudek (bez přímého vztahu k jakémukoli sporu před ESLP)
- Slabý mezinárodní kontrolní mechanismus: podávání zpráv

Závěr

- Dotazy a připomínky ?
- Děkuji za pozornost !